

[Bøghoim.]

dansk Kulturpropaganda i Udlandet. Jeg har under en Rejse gennem det meste af Europa haft Lejlighed til at fastslaa, i hvilken Grad man derude er uden Kendskab til vore Forhold og vor Kultur; man mindes uvilkaarligt Georg Brandes' Ord: le Danmark s'efface. Det gælder om en hel Række af disse Lande, at der ganske utvivlsomt er en stærk Forhaandssympati for vort Land, og at man med megen Glæde vilde hilse et dansk Kulturarbejde derude. Hidtil har dette ikke fundet Sted. Lad mig føje dertil, at man efter min Mening har forsømt at give Udlandet de nødvendige Oplysninger ogsaa om det sydslesvigske Spørgsmaal. Nogle Indlæg i „Times“ af en dansk Privatmand havde utvivlsomt megen Betydning, men efter min Opfattelse maa det beklages, at man fra officiel dansk Side i saa overordentlig høj Grad har ment at maatte holde sig tilbage paa dette Omraade.

I Spørgsmaalet om dansk Kulturpropaganda i Udlandet har der været gjort et stort Arbejde af Det danske Selskab, men jeg kan ikke se rettere end, at man har til sigtet saa forskellige Ting, at Planen derigennem er blevet i høj Grad forkludret. Der maa være det nøjeste Samarbejde mellem de danske Gesandtskaber i Udlandet og de udsendte Repræsentanter for vort kulturelle Liv. Unge Skolemænd, der har faaet en supplerende Uddannelse, kan naturligvis være Kulturattachéer, men det kan ikke ventes, at de evner at være Kulturgesandter. I Virkeligheden er der Brug for begge Dele. En Kulturgesandt maa være en af Landets ledende Aandspersonligheder eller Videnskabsmænd. Giver man saadanne Lejlighed til under et Par Maaneders Ophold i fremmede Lande at virke for Udbredelse af Kendskabet til Danmark, vil dette ikke blot være af stor Betydning for dansk Videnskab, men ogsaa kunne bidrage til at give de unge Kulturattachéers Arbejde de større Linier, der er saa nødvendige for hele denne Gerning. Der maa her være Tale om en Treklang i Arbejdet, nemlig foruden danske Kulturpersoners Rejse til Udlandet de unge Kulturattachéers Gerning ved nogle af vore Gesandtskaber og danske Lektorers Forelæsninger ved fremmede Universiteter. De ledende Kulturpersoners Rejse giver sig jo for saa vidt af sig selv. Det samme gælder Udsendelsen af Lektorer i Dansk til fremmede Universiteter. Tilbage bliver Spørgsmaalet om, hvad der skulde være Kulturattachéernes Opgave. Jeg kan ikke se rettere, end at deres Opgave først og fremmest maatte være at holde sig i Rapport med de

Studiekredse og enkelte Personer, der beskæftiger sig med en eller flere Sider af dansk Kulturliv. Det vil ligeledes være naturligt, at man fra Kulturattachéernes Side søger et saa nært Samarbejde med de forskellige Landes Radiofonier som muligt. Jeg tror det vilde være afgørende uheldigt, om Kulturattachéernes Arbejde lededes fra Det danske Selskab, medens Universitetslektorer udsendes fra en Kommission under Undervisningsministeriet, Presseattachéerne fra Udenrigsministeriet, og Videnskabsmænds og Forfatteres Rejse ordnes gennem Understøttelse paa Undervisningsministeriets Budget. Det vilde sikkert være det rigtigste, om der oprettedes et Kulturraad, der kunde tage sig af alle disse Ting. Det burde vel sammensættes af forskellige Grupper, der hver for sig havde Repræsentanter for en betydende Side af det danske Aandsliv.

Ogsaa paa dette Omraade vil der være rig Mulighed for et nordisk Samarbejde. Forholdet er jo det, at man ude i Verden i høj Grad er tilbøjelig til at se paa nordisk Kultur som en Enhed, og jo mere en nordisk Kulturpropaganda kunde sammenarbejdes, des stærkere vilde den ogsaa virke i det fremmede. Set udefra er de enkelte nordiske Lande paa saa mange Maader kun Landskaber i Norden, og jo mere de nordiske Lande henvender sig til Udlandet paa en nordisk Basis, jo mere Udsigt har de til at blive hørt og faa deres Synspunkter ført igennem. Man har da ogsaa Indtrykket af, at de enkelte nordiske Lande, hvor det gælder kulturel Propaganda og Undersøgelse af de økonomiske Forhold i Udlandet, simpelt hen ikke har været i Stand til at løse Opgaverne. I alt Fald synes dette mig at gælde om Danmark. Jeg har ikke Indtryk af, at en almindelig Kortlægning af danske Eksportmuligheder i Udlandet har fundet Sted, og derfor kan jeg for mit Vedkommende heller ikke godkende det Svar, der blev givet af den højtærede Udenrigsminister paa det ærede Medlem Hr. Christmas Møllers Forslag om at udsende nogle rejssende Gesandter.

Skulde jeg i en enkelt Sætning gøre mit Indtryk op, maatte jeg forme den saaledes: Danmark er kommet bagefter. Hvor det gælder vor Handelspolitik, synes jeg ikke der paa tilfredsstillende Maade er givet Besked over for Rigsdagen. Hele dette Forhold burde klarlægges gennem Udsendelse af en Hvidbog om de gennemførte Handelsaftaler og de forhaandenværende Muligheder paa de forskellige Markeder. Overhovedet er det min Opfattelse, at der i langt højere Grad, end det har været Til-